

В. Леонтович.

Зустріч з предком.

(Бувальщина).

Український емігрант з французьким прізвиськом — Роже, зійшов з пароплаву у Марселю. Була се не молода — років п'ятдесяти — людина. Прадід його Люї Роже, родом був з Марселю, але за часів першої французької революції мусів покинути Францію, втратив все, прибув на Україну, біднував там і вмер в бідности.

Роже походили не з февдального, а з буржуазного роду, але вже кілька поколінь їх до революції були нобілітовані та займали часом високі посади. В Марселю ще до революції стояв пам'ятник прямому предкові їхньому — адміралові Роже на вулиці його-ж імені. Та це, що якомусь Роже поставлено пам'ятника тільки драгувало проти Роже санкюлотів, хоч вони і не знали гаразд, якому Роже та за віщо його поставлено. Драгував самий факт нерівности, бо не усім же становлять пам'ятники... Люї Роже чув на початку революції промову якогось санкюлота на мітингу, що зібравсь біля пам'ятника, в якій радилося поваляти та знищити усі пам'ятники!... До того не дійшло — французи кохаються у славі своєї батьківщини.

Енергією, надзвичайною працездатністю та ощадністю на-самперед сина Люї — Івана, а потім і двох дальших поколінь, Роже на Україні зробилися знов заможними людьми. Багато нових способів культури в хліборобстві того краю, де жили, та нових винаходів в промисловости тих її галузей, в яких вони працювали, запровадили вони своїм прикладом. Коло них заробляло та багатіло не мало й інших людей, тих, що брали з них приклад, чи тих, що виконували їхні доручення. За два покоління Роже українізувалися й останній з їх — Володимир Львович Роже був свідомий українець. Йому знову довелося рятуватися зі своєї нової, так їм улюбленої батьківщини й знову втратити все, придбане і ним, і батьком, і дідом. Вже в немолодому віці опинився він тепер у чужому для його Марселю.

Зійшовши з пароплаву Володимир Львович поснідав десь у дешевій таверні, вибравши найдешевшу страву, і пішов шукати якогось, відповідного своїм тепер вжиткам, помешкання. Блукаючи по місту, опинився він на широкій вулиці і, подумавши, що тут навряд чи знайти дешеву кімнату, хотів вже звер-

нути у bliщій проулок, коли нагло помітив недалеко невелике поширення на тій вулиці, а на йому пам'ятник, а, глянувши на дощечку з написом назви вулиці, прочитав: „Авеню д'адмірал Роже“... „А, мабуть, се наш предок“, згадалися Володимирові Львовичу родинні спогади... „Треба ж піти поклонитися, хоч і ніколи“...

— Дійсно то був пам'ятник адміралові Роже. На втомленого та змученого втечою та довгою подорожжю нащадка глянуло суворе, спіжове обличчя військового з гарними романськими рисами. Задивившись на нього Володимир Львович і не помітив, як думки облягли його і, мов туманом, заховали від нього усі завдання того дня.

— „Так, діду!“ думав він, „був ти, мабуть, рішуча та смілива людина, допоминався слави та чести і собі і Франції, а собі, певно, ще й високого становища... А чи впадало тобі коли на думку, що станеться з твоїми нащадками і це вже вдруге?... Мабуть це таки забагато для однієї родини, щоб на протязі 125 років революційна хвиля двічі руйнувала весь її добробут, вдруге нищила все досягнуте її енергією, розумом та працею, щоб друга батьківщина відцуралася та вигонила ту саму родину?“...

— Гіркий усміх хмаркою перебіг йому по обличчі. В ту хвилину йому здалася особливо чудною та понижуючою ця безсильність навіть і сильних людей перед стихією...

— „І як що те, що сталося“, снувалися далі думки Володимира Львовича, „зломить нас, знищить ту нестримну енергію, те нестримне шукання все нового та кращого, кращих способів виконання своїх завдань, що стільки поколінь жило в нас, і в роду багатьох інших вигнанців, якщо і ми почнемо жити та робити, як більшість, навряд, щоб це було на користь тим масам, що досягнули того?... Нарід, що не хоче визнати права на більшу нагороду кращих робітників, ніколи не матиме видатних діячів“...

— „Ти, може, хочеш сказати, діду, що працювати треба не за нагороду, а для загалу?... Але це можливе у виключних випадках, коли потрібне геройство, а не в щоденних справах, бо в щоденних справах ніхто не робить і не схоче робити для всіх, та хіба не досить для загалу того, що робота добрих робітників для себе, корисна усім? Вимагати геройства в буденних справах — річ марна... А і герої з'являються серед оточення, що й само захоплене вищими, не матеріальними бажаннями, в якого за ви-

сокими словами не ховається думка про ласощі життя для себе, яке й само здатне до геройства та вміє бути вдячним своїм героям... Що ти мені на це скажеш, діду?"

— Хмарки перебігали по небу, то наганяючи тіні, то знов здіймаючи з сонця своє запинало й обличчя адмірала немов зміняло вираз, то хмарніючи, то знову осяюючись, але відповіді він, авжеж, не дав...

— „Прощай діду!“ подумав Володимир Львович, давніше, буди у Марселю, я приходив би до тебе часто, щоб вдивлятися у твої риси, вгадувати по них твої думки, шукати в твоїх рисах, що з них відбилося у мені та моїх родичах — твоїх нащадках... Набірися од тебе рішучости та волі, якими сповнені і твоя постать. Та зараз не маю на те можливости.

Прощай діду!

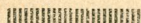
Ярослав Курдидик.

Слово.

Коли покличеш нас, Великий Боже,
Щоб за правду стати у Твої ряди?
Коли нам прикажеш, щоб за кріси взяти
І в кольонах криком казати: веди!

Коли? — Скажи? Ми ждемо як шалені,
Кров нам стинає дика їдь,
Мязи в натугі у нас ніби звена,
В обличчях сила, сталь і мідь.

Зійди і в сурми вдар як громом,
Хай голос блисне по світах,
Що йдем сконати в барикадах
З Твоїм Іменням на устах.

Вега.

Інвалід.

В розкішній віллі, біля ґанку,
Стоїть мов привид під вікном;
Ставля — ладнає катаринку —
У ній надія — в ній майно.